

ACTIV
Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8
ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor., pe 6
pe un 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 5 cor.
Nr. de Duminecă pe an
— 4 coroane —
Pentru România și
ținută pe an:
40 franci.
Manuscrisurile nu se napoiesc.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:
Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERȚIUNILE:
de un și garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

Anul V.

Număr de Duminecă

Nr. 1

An nou, veac nou.

(S.) Un an se încheie, un veac apune; un an nou își începe cursul, un nou veac se deschide pentru viața omenimei.

Când ne luăm rămas bun de la anul și veacul ce dispăr și trec în împărăția celor întemplate, când în față ni se deschid porțile viitorului necunoscut, — gândul ni se oprește o clipă, pentru a ne da seama de ce am făcut, ce însemnată am avut în cursul vremilor trecute, ce am ajuns până în prezent, pentru a ne întemeia o judecată asupra rostului ce ne păstrează viitorul, pentru a scoate din învățăturile trecutului: care ne este datoria pentru viitor și ce speranțe putem lega de viitorul nostru?

Lung e șirul întemplierilor, pe care ar fi să le desfășurăm, din care însă ne marginim la punctele principale din cele împlinite și trăite de neamul nostru în veacul din urmă, în care anul, ce acum se încheie, se varsă ca o ultima picătură, ce dispăre în apele unui val puternic, care se așează în marea vieții omenesti, pentru a face loc sitului valului...

Veacul ce apune ne-a găsit în lanțurile grele ale robiei, pe care și-ruri de veacuri le-am purtat și le-am dus, mângâindu-ne cu credința în Dumnezeu; și în această credință întărindu-se, neamul nostru românesc cu putere s'a ridicat apoi și a rupt lanțurile, punând în uimire pe asupritorii și vrăjmași, cu puterea sa și conștiința demnității sale de neam.

E la mijlocul veacului ce apune marea dovadă a tăriei neamului românesc, momentul solemn când răsună prin munți și prin câmpii devisa: „Murim mai bine'n luptă cu glorie deplină, decât să fim sclavi earăși în vechiul nost' pământ”.

Și robul a biruit în luptă, pece-tluindu-și cu sângele libertatea.

Aperător întotdeauna al ordinii și stâlp puternic al stării legale, un neam de ordine s'a dovedit întotdeauna Românul, pentru care iubirea de neam, de patrie și devotamentul pentru Tron sunt podoabe prețioase și mult prețuite.

Biruitor în luptă însă, vitregia împregiurării pregătește grele zile neamului nostru: vrajmașul revenit în puteri caută să-l isbească în ceea ce li este mai scump, în baza ființei sale, vrea să-l distrugă individualitatea sa de neam! Asuprirea, nesocotirea legilor, înfrângerea libertății, pentru care atâta sânge s'a versat, sunt mijloacele lui de luptă.

Dar' în fața acestei forme a luptei, biruința finală nu va pute fi decât cu partea dreptății, cu atât mai virtuos, național, un neam deșteptat la conștiința și dovedit un neam mândru de sine, micit nici oțuros, nu va pute fi nieste, și forța. Dar' dreptatea cu noi timp de veacuri de rezistență în apoi țaria sentimente, întunecoase, nostru națio-

nal, ne sunt o garanție pentru biruința în lupta noastră de apărare față cu împilatorii.

Cu acest capital intrăm în veacul al XX-lea.

Dar', dacă acesta ne este capitalul, întrebuintărea lui e de mare însemnată, mult depinde sporiul dela modul cum li vom întrebuintă.

În vremile ce vin, lupta între oameni, între state și între neamuri, din ce în ce mai mult ia înfățișarea concurenței, înfățișarea întrecerii. Cel ce se va îmbogăți mai grabnic și mai ușor, acela va ajunge mai în grabă la țintă.

De aceea, o dezvoltare mare să împlinim pe terenul economic și negustoresc, să lucrăm din toate puterile pentru ridicarea bunei noastre stări materiale, să ne grupăm, să ne asociem, să lucrăm cu toții împreună și în bună înțelegere, căci prin reunirea puterilor de muncă crește câștigul, — prin reunire pe toate terenurile ne întărim neamul.

Astfel purcedând, vom pute zice cu poezia:

„Viitor de aur românimea are,
Și preved prin secolii ei înălțare...”

Ministrii Ungariei în Viena. Zilele din urmă ministrul-president Széll împreună cu ministrul Darányi și Hegedüs au petrecut în Viena, unde au prezentat membrilor Casei domnitoare obiectivul felicitării de Anul nou în 9 l. c. n. ei au fost primiți de Majestatea Sa și s'au prezentat apoi la archiducule moștenitor de tron *Francisc-Ferdinand*. În aceeași zi prim-ministrul Széll a fost vizitat de ministrul comun de finanțe *Kállay* și de ministrul-president austriac *Dr. Köber*, cu care a conferat mai mult timp asupra situației din Austria. După amiază prim ministrul ungar a vizitat pe ministrul de externe contele *Goluchowski*, ear eri, 10 l. c. n., toți trei ministri unguri s'au întors la Budapesta, ca să ia parte la înmormântarea lui *Lukács Béla*.

Alegerile din Austria. În 9 l. c. n. s'au făcut alegerile în curia a IV-a, alegere a comunelor, care n'a produs vr'o schimbare esențială în proporția numerică d. până acum a partidelor. Evenimentul mai însemnat al zilei e, că fostul ministru de comerț, baronul *Dipauli*, șeful clericilor, care la alegerea dela *Triest* în curia a V a căzuse față de candidatul social-democraților, — a fost ales, fără voia lui, în cercul *Bozen*. Fiind această alegere săvârșită în toată curățenia, se crede că *Dipauli* va primi mandatul. Au fost aleși în aceeași zi: 4 social-creștini (antisemiți), 4 de-ai partidului popular german, 3 clericali italieni, 3 candidați de ai partidului catolic popular, 2 liberali italieni, 2 afară de partid și câte-un Sloven, Polon și Croat.

Schimbare de front? Nu e tocmă mult, de când „*Tribuna*” dela Sibiu certase pe Românii aradani pentru că s'au înfățișat la instalarea noului fișpan. Zicea că n'a veau ce să caute acolo și un prieten al ei aradan — că unul are în comitatul întreg — pe toate cărările ne ocăra și el nici n'a fost la instalare, deși este membru în congregație.

Citim însă acum în „*Tribuna*” dela 10 Ianuarie:
„Instal. fie. Noul comite-suprem al co-

mitatului *Ternavai-mari Bélyd* va fi instalat *Viner* în 12 l. c. în *Sighisoara*.

„Cum programul nostru național impune membrilor sei activitate și manifestare pe toate terenurile în comune și comitate, membrii municipali români din acest comitat să folosească ocazia a se manifesta ca grup separat și a expune publice noului fișpan gravaminele noastre naționale”.

Comentariu nu mai facem.

Datoria cãrturarilor.

(R) În altă parte a foilor noastre publicăm două scrisori: una din *Bistrița*, alta din *Tilișca*. Rugăm pe toți să le citească și să aducă judecată.

În *Bistrița* sunt o mulțime de cãrturari români: advocați, medici, director și slujbași de bancă, juși în pensie, cu un cuvânt tot bărbați cari au învățat multă carte, și în acele părți ale *Ardealului* sunt recunoscuți ca fruntași chiar între fruntași. *Dr. Tripon* și *Dr. Ciuta* au fost membri în comitetul național, sunt încă în cea mai frumoasă vîrstă și au avere, ear la jurul lor o adevărată falangă de bărbați mai tineri. Cu drept cuvânt deci *România* întreagă s'ar aștepta, ca numai la ei să se adreseze despre toți.

Ce auzim și ce vedem însă?

Meseriașii români vin și se plâng că așa numiții „inteligenti”, va să zică cei cu învățătură înaltă, nu prea își bat capul cu daraverile obștești, ci lasă ca în loc de a se întări, *România* d'acolo să se destrămeze pe zi ce trece.

O învinuire aspră aceasta, carei, nu ne îndoim, d-nii *Ciuta* și *Tripon* vor căuta să-i răspundă, cu atât mai ales, cu cât reul s'a încuibat și a crescut indeosebi pentru că cei mai mulți dintre cãrturarii *bistrițeni* se simțeau la adăpostul ori-cărei învinuiri în fața marelui obște românesc. *Bistrițenii* sunt adică dintre cei cari au spriginit pe d-nii *Coroianu* și *Rățiu* și după ce s'a făcut spãrtura în comitetul național; în schimb foile *sibiene* ajunse în mâinile d-lui *Coroianu*, n'au îndrăsnit să ia la răspundere pe nimeni, ori-și-ce s'ar fi întemplat între *Români* din *Bistrița*.

Dacă starea de lucruri dela *Bistrița* e de natură să ne întristeze, gândindu-ne câte lucruri minunate nu s'ar pute face acolo, dacă toți cei chemați ar avé tragere de inimă pentru afacerile obștești și dacă între cãrturari ar fi înțelegere, cu atât mai mult ne înveselim citind câte lucruri frumoase pot săvârși preoții și învățătorii harnici, cum sunt și cei arătați în scrisoarea dela *Tilișca*, un sat frumos de lângă *Seliște*.

Ce nu s'ar pute ajunge, dacă măcar jumătate dintr-o preoții și învățătorii români și-ar înțelege și și-ar îndeplini chemarea ca cei dela *Tilișca* ori ca preotul din *Cil*, despre care într'un număr trecut al foilor noastre de asemeni am publicat scrisoarea unui țeran!...

Toată puterea noastră este la sate. Înspre sate să ne îndreptăm deci privirile și mai presus de toate stările de lucruri dela sate să căutăm a-le îndrepta.

Cãrturarii dela orașe să caute a întări viața orașenească, spriginind pe negustorii și meseriașii români, ear unde nu sunt, să caute a întemeia... Citească fie-care cãrturar *Anuarul Revinei Sodalilor Români din Sibiu* și va vedé cum se pot face minuni. În istoria dezvoltării vieții noastre orașenești d-nii *N. Cristea* și *V. Tordășianu* vor rămâne adecă veotnic pilde vii de cum trebuie să lucreze ori-ce cãrturar înspre întărirea clasei mijlocii române. Tot așa, mișcarea pornită în părțile *sibiene* de d-nul *Eugen Brote*, în unire cu fericitul *Aurel Brote*, cu *D. Comșa*, *dr. Barcianu* și alții, întru ridicarea satelor, pildă bună de urmat a rămas. În părțile *Orăștiei*, în urma stăruinței d-lui *dr. I. Mihu*, pilda s'a urmat cu stăruință și deja și până acum roade îmbucurătoare a dat.

Când avem un popor, la care aproape totul este de îndreptat, când vedem că poporul nu numai ne ascultă, dar atât la orașe, cât și la sate îl chemă, așa zicând pe cei ce nu vor să-i poarte de grije, poate oare n'o datorie mai mare pentru cãrturarii noștri decât să-și muncească mintea și să-și obosească trupul lucrând nu numai pentru sine, ci și pentru afacerile obștești?

Hãrțueli în tabăra guvernamentală.

Felicitarea adusă primului-ministru *Széll* de oratorul partidului „liberal” *Max Falk*, cu ocaziunea anului nou nu a avut efecte tocmă fericitoare.

Din majoritatea guvernamentală s'a simțit ofensat mai întăru *Apponyi*, fostul șef al partidului „național”, și s'a simțit atât de ofensat de aprecierile *ober-rabinului politic*, încât va cere satisfacție dela partid în cea mai apropiată adunare.

Dar nu numai pe contele *Apponyi* l'a pișcat ovreul, ci s'a simțit atins și leaderul foștilor disidenți, *Szilágyi*, care după spusele ziarelor maghiare, nu va pute fi mulțumit așa cu una cu două, cu „nu știu, n'am văzut”, pe care îl întonează deja ziarul lui *Falk*.

Pe când *Apponyi* a declarat că nu vrea să se fiică ruptură în partidul liberal și așteaptă liniștit și cu încredere că satisfacție i-se va da la adunarea hotărâtă pentru ziua de 14 Ianuarie în localul clubului liberal, pe atunci *Szilágyi* pretinde o desurmare categorică a lui *Falk* din partea lui *Széll*, întrucât privește declarațiunea nunitului că nici o schimbare nu s'a făcut în partid prin intrarea foștilor *apponyiști* și disidenți, — cari au doborât regimul de corupțiune și înjosire al baronului *Báffy*.

Intrucât această reparațiune nu se va face, *Szilágyi*, în numele său și al

foștilor disidenți a anunțat pe primul ministru Széll, că fără să țină cont de atitudinea apponyștilor în acest caz, va trage consecvențele.

In fața alegerilor, e de crezut că Széll va împăca pe — supărați.

Concertul „Reuniunii române de muzică din Sibiu“.

Sibiu, 21 Decembrie v. a. c.

Intre Reuniunile noastre musicale locale prim fără îndoială îl ocupă Reuniunea română de cântări din Sibiu, care în decurs de 18 ani și a câștigat locul de onoare între celelalte reuniuni de felul ei și astăzi formează un factor principal în viața noastră culturală. Ne saltă inima de bucurie, când numai ne gândim la înaintarea și prestațiunile ei.

Măiestrul, care a ridicat Reuniunea noastră la nivelul și gradul de cultură ce-l are, e iubitul nostru George Dima, care cu mâna-l de fer, timp de 18 ani a condus, pe o cale dreaptă și sigură destinele acestei instituții culturale, care astăzi formează mândria noastră națională și a cărei veste a ajuns până la Marea-Neagră.

Să dăm deci, în primul loc tot ce avem mai bun. Dăm drept recunoștință toată căldura inimii, tot devotamentul nostru mult iubitului artist G. Dima, căci prin onoarea ce i-se dă acestei Reuniuni suntem onorați și noi Români, suntem stimați alături de ea și prin progresul ei ne asigurăm un viitor mai bun. Ar trebui să fie cineva de tot mărginit, când nu s'ar simți mândru, că poporul nostru s'a ridicat la o asemenea valoare artistică și numai un om fără Dumnezeu ar fi acela care s'ar încerca numai a-luera la desmembrarea faiei noastre.

Mănuși până în adâncul inimii eram în anul trecut, văzând fazele prin care a trecut Reuniunea de muzică de aici, după ce factorul ei principal, sufletul ei silit a fost să o părăsească, așa încât eram de convingerea, că nici când nu ne vom mai putea reculege, dar Mercurul seara, prin concertul dat, ne-a asigurat că și a luat calea cea adevărată modernită.

Sala dela „Musikverein“ era îndesuită de public distins. Tot ce a avut Sibiuul mai bun, mai ales, a alergat la concert.

„Viața Țiganilor“, compoziție de Schumann, a fost executată cu multă precauție și precizie din partea corului. În această frumoasă poezie se descrie viața celui popor, care vecinic călătorește petrecerile lui, traiul și originea lui.

De lacheiere nu am multe de zis. Nimbul și prestațiunile „Reuniunii române de muzică din Sibiu“ e cu mult mai mare și e cunoscut înaintea tuturor Românilor, decât să trebuiască laude și condeiu genial trebuie să aibă acela, care va putea descrie impresiile ce le duce omul cu sine dela concertele Reuniunii. Ne mândrim cu ea și o admirăm dimpreună cu conducătorii ei, președintele Dr. Ioan Stroia și dirig. d-l H. Kirchner.

Pilat.

Cifre ce înspăimântă.

Nu de mult am arătat starea tristă din patria noastră în ceea ce privește puțină grijă ce o are stăpânirea pentru sănătatea cetățenilor, dintre cari mai mult de jumătate mor fără să fi fost căutați de doctori. Chiar din scrisorile foilor maghiare se vede că moartea seceră groaznic îndeosebi printre Unguri.

Acum niarele din Budapesta se vaită eară, tot din pricina unor cifre. B uroul statistic arată anume, că în anul trecut au emigrat din Ungaria 5082 cetățeni cu pasaport în regulă, ear 1678 persoane au plecat din patrie însoțind pe cel cu pasaport. S'au dus deci 6760, și anume din următoarele comitate: Sibiu 476, Brașov 444, Zemplin 310, Treiscaune 313, Șaros 302, Ciuc 278, Sepus 177, Alba-de-jos 175, Făgăraș 154.

Cele mai multe din pasapoarte au fost pentru întreaga Europa (2103), pentru România 1188, ear pentru America 1339.

Se poate lua însă cel puțin încă pe jumătate atâta numărul celor ce s'au dus fără paseport, trecând mai ales în România, pe vama cucului, cum se sice.

in urma seraser deci și a lipsa de grije pentru sănătatea cetățenilor, în care an se pierd peste 10.000 cetățeni.

Ungurii se mărginesc însă numai să se vaită, dar să strige stăpânirii și s'o certe pentru lipsa de grijă, asta n'o fac, ci mic cu mare își frământă mintea cum să facă din noi Unguri.

Noi Români, ca neam, nu pierdem de altfel nimic prin emigrări. Români, cari se duc adecă de prin părțile ardelenene, de pe la Brașov, Sibiu, Făgăraș etc. nu se pierd, ci sporesc numărul fraților nostri din România. Dintre Secuții duși în România o mare parte se pierd însă pe veci de neamul unguresc, așa că nu pot Ungurii să topească în cazanul lor atâția Ovret, câți Secuți perd prin emigrări.

Un duel sângeros.

Cluj, 8 Ianuarie n.

Un crunt duel în săbii a avut loc Vineri în 4 Ian. st. n. în sala de gimnastică și scrimă din Cluj între rigorosantul în drept Ioan Giurgiu și Dr. Lehel Hédervári, redactorul responsabil al ziarului „Ujság“. Motivul duelului a fost un articol apărut în coloanele „Ujság“-ului, în care se biciuia ținuta demnă a universitarilor români din Cluj în chestiunea „Iancu“, dar tăișul articolului era îndreptat îndeosebi în contra domnului Ioan Giurgiu — „guralivul conducător al universitarilor români și nespălatul agitator valah“, — cum îl caracteriza numita fișică.

Se înțelege că Dr. Hédervári a fost imediat provocat la duel din partea domnului Giurgiu, dar dumnialui a preferat mai bine să nu primească, ci să dea o declarație în gazeta sa, în care domnului Giurgiu îi confere un adevărat testimoniu de patriotism.

Domnul Giurgiu însă a rămas nesatisfăcut de acea declarație, deoarece era ciuită necorespunzând celei iscalite de

secondanți și astfel ca să forțeze pe domnul Hédervári de a-i da deplină satisfacție, a publicat un articol în ziarul „Tribuna“, arătând cum stă afacerea de onoare și numărind pe dl Hédervári „om putred“.

Dar' ce să vezi? Domnul Hédervári, ce e drept, provoacă pe domnul Giurgiu la duel, dar condiționat, dându-se el de către pădure și imputând domnului Giurgiu că n'a procedat corect, deoarece a slevat o chestie, care, după părerea și gustul său, era deja tranșată. Ba cere în contra lui Giurgiu constituirea juriului de onoare militar — fiind sublocotenent în rezervă, — acuzându-l tot odată și de amestec în politică. Toate acestea le a pus la cale cu ferma speranță, că tribunalul militar îl va afla vinovat și va degrada pe dl Giurgiu, ear el cu chipul acesta va scăpa de duelul, care îi făcea atâta sânge rău. Socoteala lui însă deocamdată a suferit naufragiu.

Juriul de onoare al regimentului 51 de infanterie a ascultat în 2 rinduri frumoasa și convingătoare apărare în limba germană a domnului Giurgiu și, după ce atacarea aceasta a fost pendentă o jumătate de an înaintea sa, în fine dă deplină dreptate domnului Giurgiu, recunoscând, că atât în chestia de onoare personală, cât și în chestia politică a procedat foarte corect.

Sentința aceasta a fost confirmată și de ministrul de război.

Astfel Hédervári fu necesitat să se bată în duel. Arma a fost sabia, ear ca condiție: lupta până la incapacitate.

Ciocnirea a fost din cale afară vehementă. Ca atacător a pășit Dr. Hédervári, ear Giurgiu îl așteptase cu mult sânge rece făcând numai un pas înainte și după-ce parase cu multă dibăcie o lovitură de tot complicată și grea a redactorului, îi dăduse acestui din urmă un ripost (tăietură) pe față tăindu-i și o parte din nas și trecând și prin bandagiul, îl tăia și la brațul drept, ceea-ce

După acestea a urmat un duel (oprirea) din partea secondanților. Întreaga era înțesată de spectatori și după ce s'a dat un pas cont de regulile stabilite de corul de duel, s'a repezit cu o furie sălbatică asupra lui Giurgiu, care se retrăsese liniștit în colțul sălei și plecase deja sabia. Acum urmă un adevărat măcel: Giurgiu a fost atacat cu turbare timp de 2 minute, s'au succedat peste 30 de lovituri, însă multă dibăcie deosebite și forțe sale herculane, dînsul a putut să le paraze pe toate alegându-se numai cu 2 sgărieturi bune, una la cap și alta la buze, și acestea grație încovoieturii săbiei ușoare italiene.

E de remarcat nobleța domnului Giurgiu, care ca un bun duelant putea să-l lase mort cu o singură lovitură, dar' s'a ținut strict și după „halt“ de regulile duelului, ca ulterior să nu i-se poată face nici barem o umbră de imputare. Loviturile ce a primit n'au fost directe, ci se atribuie faptului, că Hédervári dădea multe lovituri și cu lațul săbiei, prin ce aceasta i-s'a încovoiat și numai partea aceasta încovoiată a putut să atîngă pe domnul Giurgiu.

Cu tot continuul strigăt de „halt“ pronunțat de secondanți, încât răsuna sala, Hédervári numai atunci a abstat dela măcel, când observă, că sabia lui dela jumătate era așa de încovoiată, încât risca să se taie singur pe sine.

Ultima parte neregulată a duelului a fost un ce îngrozitor, putându-se constata până la ce grad poate erumpe dintr'un om bestialitatea.

Conducătorul secundant al duelului, domnul Ladislau Sărpi, căpitan dela gendarmerie, om cu mare vază și unul dintre cei mai buni duelanți din Cluj a sistat duelul, cu toate că putea fi continuat, dar' a declarat, că neobservându-se regulile cavaleresti, de către Hédervári, el nu va subscrie nici protocolul, ba va face și arătare la forul competent pentru tentativă de omor.

Interesantă a fost și izbucnirea momentană a celui alt secundant, a domnului Giurgiu, anume a domnului Victor Bontescu,

candidat de avocat: „e rău să fie omul prea din cale afară de omenie și în duel“.

Toate gazetele maghiare din Cluj, ba chiar și unele din Pesta au scris despre acest senzațional duel; ele însă au denaturat adevărul, au prezentat pe Hédervári, eron; dar fiecare floare din această coroană se va ofili la adierea lină a adevărului stăruit în protocolul secondanților și care nu poate mult va răspândi adevărata lumină și în gazetele ungurești.

Astfel se prezintă în scurt istoricul acestui duel senzațional, mai ales pentru noi, pentru-că vedem ce luptă grea a trebuit să susțină un tiner român pentru a-și apăra onoarea, rangul și viața sa în contra unui om, care a căutat a i le lua pe căi piezișe.

Nu putem îndeajuns să felicităm pe tinerul Ioan Giurgiu pentru curajul, vitejia și istețimea manifestată în decursul întregii chestii!

Correspondentul.

Rescumpărări pentru Casa Națională.

Invităm pe toți amicii cauzei culturale române, ca felicitările de anul nou să le rescumpere prin contribuții pentru Casa Națională din Arad

Dr. N. Oncu, directorul „Victoriei“ a făcut deja începutul, ea și în anul trecut. D sa a rescumpărat felicitările de anul nou trimițând suma de 10 coroane d lui George Adam, administratorul fondului Casei Naționale.

Redacția noastră urmează pilda ce a dat dl Oncu, trimițând din parte l în contul redactorilor, suma de 5 coroane, tot d lui G. Adam, funcționar la „Victoria“.

Amintim aci că fondul Casei Naționale a crescut deja la o sumă care va face posibil ca la primăvară să înceapă lucrările de clădire.

Ca rescumpărarea felicitărilor de Anul nou...

rogariu, profesor referent

Gerasim Serb, 3 cor. Iancu Stefănuț, secret. cons. 3. cor. Dionisiu Popoviciu, asesor. cons. 2. cor. Ioan Iercoșan cand. adm. 1 Ioan Morariu, 3 cor. Eugen Zaslo, profesor 2 cor.

Atragem atențiunea publicului nostru asupra acestui nou-înființat fond, atât de mult necesar pentru ajutorarea tinerimei seminariale lipsite de mijloace.

Doamna ved. Livia Vuia a dăruit suma de 40 coroane în Fondul de ajutorare al tinerimei seminariale, din incidentul înmormântării regretatului ei soț, Dr. George Vuia, la care corul tinerimei seminariale a executat cântările funebreale.

Omagii.

În ziua de 10 Ianuarie, P. S. Sa Eriiscopul Goldiș a primit următoarele telegramme:

Timișoara. 10 Ianuarie. Prețimea tractuală întrunită în conferință exprimă cu profund respect omagiile sale de devotament, alipire și venerațiune față de P. S. Voastră.

Sărutăm mâinile: Dr. T. Putici, I. Dogar, Mieluța, V. Rusu, Tripu, Petcu, I. Plavoșin, I. Popa, P. Cimpoieru, Ioanescu, Șepeșan, I. Pop, Țoldan, G. Rusu, Iosif Petcu, Leucuța.

Belinț. 10 Ianuarie. Conferința învățătorilor din tractul Belințului întrunită astăzi în ședință Vă aduc omagiile și urările sale pentru înalta solitudine ce puneți în serviciul tuturor cauzelor bune și îndeosebi în serviciul școalei.

Pentru conferința școlară Sărutăm, pro-topop.

Aflăm că învățătorii trimis o adresă de mulțumire și d-l referent școlar R. Ciorogariu.

PE CALE BUNĂ.

Conducători harnici. — Focșe bune. — Popor ascultător. —

Tilișca, Dec. 1900.

Multe și mari sunt necazurile și greutățile, cu cari are să se lupte poporul nostru în aceste timpuri de grea încercare și ispită. Nenumărate și adânc simțite sunt lipsele lui, cu deosebire în acele locuri unde nu sunt conducători, sau și dacă sunt, nu lucră pentru bunăstarea și pentru ridicarea poporului.

Fruntașii comunei Tilișca (lângă Seleşte, în Ardeal), conduși de gândul că numai atunci sunt adevărați conducători al poporului, dacă vin cu sfaturi înțelepte, cu povești binevoitoare. — au luat încă în luna Octombrie nobila hotărâre, de a ține prelegeri publice populare, cari s'au și început în prima Duminică din postul Crăciunului.

Cea dintâi prelegere a ținut-o învățătorul dirigent al școlii noastre, dl Ioan Bratu despre „Folosul grădinilor de pomi”.

Intr'un stil popular și la înțelesul tuturor a arătat, că, precum un riu mare se compune din o mulțime de riuri, păraie și văi mai mici, așa și economul — pentru ca să poată fi în floare și să nu ducă lipsă de nimica, — trebuie să folosească mai multe isveare de avere și anume toate, din cari crede că ar căpăta un venit oare-care.

Unul din cele mai însemnate izvoare de venit în economia țaranului este, fără îndoială, pomăritul, pe care sasul cu atâta pricepere și succes îl practică, încât din un teritor cultivat cu pomi nobili ia aproape de zece-ori mai mult folos, ca atunci când acela ar fi alt-cum lucrat.

A arătat prin pilde, cât de ușor se cultivă grădinile de pomi și cât de mare este folosul în asemănare cu munca lor și aceasta cu atât mai virtuos în părțile noastre, unde atât clima, cât și pământul sunt foarte priincioase pomăritului. A îndemnat pe oameni să scoată toți pomii și arborii, ce nu aduc aproape nici un folos și să înlocuiască cu meri și peri de cele mai alese soiuri, ear acei locuitori, cari au moșii, să înființeze atât în comună, cât și afară de comună grădini noi, cari vor fi un izvor însemnat de avere în economia casnică.

Prelegerea a fost ascultată de un public foarte numeros cu un interes destul de viu.

Nu mai puțin efect a avut asupra poporului a 2 a prelegere „Despre procese”, și-

nută de dl învățător George Păcurar. Din-sul a arătat prin cuvinte clare, câte rele și nenorociri nu vin asupra poporului nostru din cauza multelor procese, ce el le poartă; câte averi nu s'au mistuit până la finali-rea acelor și câte câmpuri nu au urmat după aceea!

Procesele le-a împărțit în 3 grupe: mărunt, de moștenire și criminale. A stăruit cu deosebire asupra proceselor de moștenire, ca cele mai multe și mai costisitoare, ca într-un câmp numai se poate popula să le încungure și să se învoiască mai bine la o împăciuire strâmbă, decât o judecată dreaptă, spre a nu păși ca pisicile cu cașul împărțit de cotoiu. Ear dacă unele procese nu se pot încungura, să luăm de apărători advocați români, cari sigur sunt mai cu iubire și durere de neam, decum sunt străini!

Și prelegerea aceasta a fost cu interes ascultată și după merit răsplătită.

Cea mai interesantă prelegere a fost, fără îndoială, a dl-ului preot Petru Iuga junior despre „Folosul reuniunilor”. Intemeiat pe cuvintele „unde-i unul nu-i putere la nevoi și la durere, unde's doi puterea crește...” a arătat, cum și în comuna noastră de sute de ani sunt înființate tovărășii sau reuniuni d. e. la mori și la pășunatele de munte și hotar. În comuna noastră sunt 11 mori. Nici o singură moară nu s'a înființat de un Țingur om, ci s'au întovărășit cam 20—30 de membri și cu spese proprii au ridicat câte o moară. A statorit apoi niște norme (regule), după cari s'a condus în trecut și se conduce și azi fie-care moară.

Asemenea la pășunatele de munte și hotar. Nici un proprietar nu are bună-ora atâtea oi, ca să poată lua singur un munte în arândă, uniți în tovărășie însă pot lua și 2 sau 3 astfel de munți.

A vorbit apoi despre reuniunile de înmormântare, dovedind cu anume fapte trebuința înființării lor și în comuna noastră; despre reuniunea de temperanță, combatând cu deosebire beutura de rachiu (vinars) care, consumat în măsură mai mare, este venin pentru trupul omului; despre reuniunile de banca sistem „Reiffeisen”, despre reuniunile de femei și despre tovărășiile agricole, arătând la fie-care prin pilde foloasele cele mari ce le avem din înființarea acelor.

Publicul adunat i a adus prelegătorului călduroase mulțămiri.

A patra prelegere a ținut-o dl învățător Terenție Popovici despre „Creșterea morală a copiilor”.

E constatat, că fiii neamului nostru mai ales cei dela sate, nu primesc în sinul familiei o creștere morală deplină corespunzătoare și aceasta mai ales din cauză, că mergând atât tata, cât și mama la economia câmpului, își lasă copiii în grija unor vecini sau îi lasă chiar de capul lor; con-vin apoi cu copiii destrăbălași, dela cari tot ce este rău se prinde și la ei.

Prin prelegerea aceasta s'au arătat toate relele, ce provin din slaba creștere a copiilor și s'a îndemnat poporul la prețuirea mai mult a creșterii morale a fiilor lor, căci numai atunci vor avea deplină mulțămire și fericire pe urma lor.

Trecerea grabnică dela o gugulire sau desmerdare la înfruntare sau chiar pedepsire strică mult copiii. „Feriți copiii, a zis, de a auzi din gura părinților sudalme și clevetiri asupra altora, căci acelea sunt venin pentru sufletul fraged al lor”.

Prin mai multe pilde aduse, unele chiar din viața Românilor, a dovedit trebuința de a se pune mai mult și mai mare preț pe creșterea morală, căci altcum școala, pe lângă toată știința ce răspândește, are să se lupte cu mari greutăți, până va pute sădi în inima tinerimii simțul religios moral.

În a 5-a Duminică din post a ținut dl preot Ioan Iosof ultima prelegere din iarna aceasta despre „Iucș”.

O plagă pentru poporul nostru este Iucșul în hamele la femei. E destul să spun On. public cetitor, că un costum frumos de haine femești costă până la 2, ba chiar 3 sute coroane, și dacă o cămașă femeiască din acest costum, la care numai cusăturile fără material prețuiesc 40—50 cor., se spală de câteva-ori, și-a pierdut frumuseța începe mătasa și sirma a se rupe, ear barbati sau parintele trebuie de nou să-și bata punga, spre a-i face soției sau fiicei sale altă cămașă. Așa este cu carpa de mătasa, cu șurzele de postav, cu arhioul sau învelitoarea etc.

Foarte la loc a fost deci și prelegerea aceasta, prin care s'au arătat relele ce provin din exagerarea peste măsură în fudurie, precum și ce sume considerabile de bani s'ar pute economisi, când s'ar spesa numai jumătate din sumele ce de fapt se cheltuiesc azi pe îmbrăcăminte, ear restul s'ar pune la o parte: banii albi pentru zile negre.

Toate prelegerile au fost cercetate de un numeros public.

Eată dară ce poate face iubirea de neam și interesul pentru binele comunității și iubire de neam și interes pentru le obținem au arătat vrednicii noștri conducători, când din inițiativă proprie au luat nobila hotărâre, de a ne da povești și învățături, pe cari dacă le-am urma, ar fi numai spre mulțămirea și fericirea noastră.

Continuați și în anul următor pe calea aceasta, căci bună și folositoare este, ear resplata mare vă va fi.

Ca de obicei, cu satisfacție mai adaug, că aceste prelegeri au și început a-și da rodirile sale, înființându-se deja la inițiativa damelor inteligente din comună o reuniune de femei, cu scop de a împodobi biserică și școala și a le provede cu unele lucruri necesare, precum și de a cumpăra cărți și haine pentru elevii săraci și lipsiți. Nădăjduim, că vor mai urma încă și altele. Dumnezeu s'ajute!

Un Tilișcan.

Glume.

Care-i mai mincinos? — A. Să vă spun: Astă eară la noi a fost atât de frig, încât fiacăra din cuptor o puteam prinde cu mâna și o țiam bucăți cu cuțitul.

— B. Asta am mai auzit-o; eu să vă spun alta: În vara trecută a fost la noi o căldură strajnică, așa de grosă, de oamenii trebuiau să dea găinilor bucăți de gheață; căci altfel ouau tot ouă răcoapte.

— C. Și asta o știu. Dar eu am să vă povestesc ceva ce n'ați auzit: M'am dus la vânătoare de iepuri, și în loc de pușcă aveam o cutioară plină de tabac (tutun de tras pe nas) Am așezat cutioara pe o peatră mare, pe urmă am așteptat ascuns după un tuș. Deodată se ivește un iepuraș, și vine d'adrepul la tabac, și — trage o pișă, trage două trei... Și mi-l apucă un strănutat tătăresc așa de năpraznic, de isbește cu capul de peatră și rămâne mort! Cereți dacă nu credeți!

— D. Fieacuri! Ascultați-mă pe mine: Am prins odată niște pești frumoși și mari. I-am adus acasă, și sara i-am pus în vadră dela fântână, să steie în apă până dimineața; noaptea a eșit o vacă din grajd, s'a dus la vadră și a beut apa cu pești cu tot. Dimineața vrea servitoarea să mulgă vaca, și știți ce-a muls? O oca de icre negre! Să fiu împărat, dacă mințesc.

Noaptea Crăciunului.

Tot ninge-afară lăuștit,
Și'n casă arde focul,
Ear noi pe lângă mama stând
De mult uităm jocul,
E noapte. Patul e făcut,
Dar cine să se culce?
Ear mama ne spunea de Crist,
Cu glasul rar și dulce,

De Crist, cum s'a născut în frig
În ieslea cea săracă,
Cum boul peste el suflă
Căldură ca să-și facă;
Cum au venit la ieslea Lui
Păstorii dela stână
Și ingerii cântând din cer,
Cu flori de măr în mână.

Și-auzi! Răsar cântării acum
Departo'n zare-albastră,
Și vin mereu, și-apoi s'opresc
La noi, pe sub fereastră.
Noi stăm cu ochii pironiți,
Și fără de suflare,
Sunt ingerii veniți din cer
Cu sfânta lor cântare.

Ei cântă-asa de nălțator
Cântării de biruință!
Și-auzi I, cum se plâng acum
De-a Iudei necredință,
De spini, de cruce, de județ...
Dar s'a deschis mormântul
Și Crist acum e dus în cer
Și judecă pământul.

Și sfânt fior ne străbătea
Și nu vorbiam nici unul —
Sărac ni-a fost, dar sfânt și drag
În casă-ne Crăciunul!
Ear când târziu ne biruia
Pe vatra caldă somnul, —
Vedeam prin vis tot fior de măr
Și'n fașă mic pe Domnul!

G. Coșbuc.

Poesii populare.

Foaie verde brad sucit,
Mai ești, bădișo, din birt,
Că și cucul a cântat
Și tu n'ai mai încetat.
Toată lumea se trezește,

Bădița meu dobândește,
Dobândește și nici prea,
Căci vîd că mai tare bea,
Eu îl chem să vie-acasă,
El se bagă după masă
Și ear dă cu pumnul în masă.
Birtășiță, Jupâneasă,
Mai adă-mi vin ars pe masă,
Să mai beau cu mândra mea,
Să nu fie-asa de rea.

Arad-Gaiu. Mărișta Bogățan.

(Din Ouvin.)

Măi, bădișă, bădișor,
Lasă-ți dorul mai domol;
Nu mi-l tot mână la mine
De-mi pun capul după tine,
Seara și dimineața,
De-mi scurtez și vieța.
C'al tîu dor e prea turbat,
Mă poartă noaptea prin sat.

Câte doruri sunt pe lume,
Ca al tîu nu sunt nebune;
Câte doruri m'au mîncat,
Ca de-al tîu nu m'am uscat.
Dorul tîu unde m'ajunge,

Stau în loc și'ncep a plânge,
Și la inimă m'ajunge.

Trandafir de pe ogoară,
Spune-mi, bade, și te joară:
Mai ai alta lelișoară?
Că de ai alta mai dragă,
Eu mă pun și zac beteagă,
Și trei zile în măr scol,
Ori mă las în drum să mor,
Să mă calce cărțile,
Să se mire mândrile,
Că plătesc dragostile.

Drept o avut cine-o zis,
Că dragostea e foc nestins,
Că și'n mine s'o aprins,
Și nime nu-l poate stinge,
Numai badea când mă strînge.

Cântă pasărica'n vie,
Mândra moare de mânie,
Că n'o iubesc ea să știe,
Să-mi fie pân' la vecie.
Cântă cucul pe islaz,
Moare mândra dă n'o las,
Că n'o iubesc necaz,
Numai sfîdra, supărată,
Nu flumea-l înșelată,
Că să fi și tu odată.

Indrăgostită.

— Săovă. —

Odată o biată babă se îndrăgostise foc de un june verit de curând acasă din cătanie. Petru, că așa-l chema pe fecior, nu știa ce tairă poartă baba în sin; o vedea însă acuzi-acuzi făcându-și cale pe la casa lui, aci după una, aci după alta. Vorbăreț, cum era din fire, el nici odată nu lăsa pe baba să treacă măcar pragul casei lui, să nu-i arunce câte-o giună, una mai pipărată, alta mai nesărată, fără însă să-și gândească ori măcar să-i treacă prin minte, că doară el mână apa, cu glumele, pe moara babil. Baba când îl auzia giuind și stând cu ea de vorbă, nu mai putea de bucurie. Se înroșia, cât se putea la față, apoi ridea, dar nu i-se sfetia nici una, nici alta. Roșeața era eacă numai așa, știl ca la babe. Cu risul o sfetia și mai rău, baba, căci cum începea a rida, îndată își și astupa gura cu mâna, ca să nu bage de samă Petru, că ea nu are nici colți în gură necum să aibă dinți. Cu toată gura ei, cea slabă în dinți și bogată în vorbe, ea ținea una, că Petru trebuia să fie al ei și numai al ei. „Hi! dar cum s'o spun lui Petru că mie mi drag de el și că eu fără el nu pot trăi?!” își zicea baba în sine. Aha! Acuma știu. Il voiu peți eu singură. La ce-mi trebuie mie alți pețitori, că doară nu-s eu fată de măritat; mi-a trecut mie rușinea, fost-am și eu când am fost,—dar acuma e acuma“.

Cine știe cât va fi borborosit baba așa ea de ea, destul și bine, că ce a zis a și implinit. Era Luni seara. Seară bună. Baba chitită și gătită ea scoasă din ladă intră dând binețe, în casa lui Petru.

— No, așa veni babă, — zise Petru — pofindu-o să șază, acum mi-se mai impare, știl fmi chiar place cum te-ai chitit.

— Apoi bine că îți place, că asta vreau și eu, zise baba. Și să știl, că chiar de aceea am venit să te cer de bărbat.

— Ei, da? zise Petru răsând, apoi bine, numai cât mă tem că și eu slab, nici tu prea tare,—nu vom prea pute-o scoate la cale eu trailu.

— Adecă vrei să zici, că eu nu-s tare și n'oiu pu é duce hamerul cășil, apoi că e slabă și o să fomești cu mine, zise baba mai mult cu mânie, decât cu amărălă. Dar tu așa gândești — adaose ea — că doară eu mă dau azi pe-o fată? N'ci d'acuma

în zece ani nu mă las cu lucrul la zărăniște de muierel — așa să știl. De cătră că n'oiu puté eu lucra umér la umér cu tine, nu te îngriji, to-meală să avem numai, apoi bun e Cel din ceru și ne va ajuta.

Baba nu o mai slăbia din laude și din pețite. Acuma văzu Petru, că zău baba nu glumește, ci-l pețește chiar pe el, pe cătana, de bărbat al ei. Stai numai că mă spăl eu de tine, [dacă treaba ta-i așa, își gândi Petru în sine, că nu în zădar am mâncat eu prifontul împărătesc, să nu știu nici atâta. Apoi zise babei :

— Știl ce, babă ?

— Știu, dacă mi-l spune, răspuse baba.

— Dacă te țil și știl că ești așa de tare, de nu te dai cu lucrul nici la o muierel, apoi te iau.

Atâta i-a trebuit babei. Acuma nici vedea; nici auzia, se scula de pe scaun, săria, juca, cânta, de părea că și-a pierdut mințile.

Ho! Ho! babă — zise Petru. Că tocmeala nu e gata. Lasă jocul la o parte și nu te osteni, că n'o să poți juca la coragie. Stai să gătam tocmeala. Eu am zis, că te iau, dar numai așa te iau, dacă țoiu cerca puterile. Dacă dar vrei tocmeală, apoi tu să sezi așa îmbrăcată cum ești, din sara asta până mâne în zori de zi, înaintea ferestilor la mine, să mă străjuiești, știl cum am străjuit și eu pe împăratul. Vrei ori ba?!

— Da cum să nu vreu? Ce n'aș face, numai să te știu al meu? — răspuse baba.

După acestea se despărțiră. Baba se puse strajă în uliță la fereastra lui Petru, ear el încuia ușa bine, apoi se puse să riză de biata babă, de pețitoarea lui. O fi ris el cât o fi ris, dela o vreme s'a pus să asculte căștil pământului. Era bună treaba lui Petru, nu era însă bună a babil. Afară era ger și nea știl colea, ca în drig de iarnă. Baba șezu cât șezu locului, dela o vreme o rupse frigul și vrând-nevrând începu a juca. În joc îi veni veselia, și gândul că mâne o să fie mireasa lui Petru; o făcu să uite pe o vreme de frig și să înceapă a chivii:

Uuiu, Uuiu!

Toată noaptea cu geru,

Dimineața cu Petru!

Uuiu, uuiu!

și tot așa și ear așa. Dela o vreme baba abia și căca gura. Era cuprinsă în tot trupul de frig, par'că era colea țulepită, nu se mai putea nici mișca. Voia să strige

după ajutor, nici asta nu putea face. Dimineața baba era țapensă. Așa scăpă Petru Cătana de pețitele babei. Apoi să zică cineva, că nu-i cătana om isteț?!

Alfa.

Glume țigănești.

Să fie precum nu-i. Dada cu purdelul după el mergea în pădure să-și facă puținel carbuni. Tocmai treceau peste un părtu, în care curgea apă limpede ca cristalu. Lăcomia purdelului, cum ar fi gustat din apa cea limpede, numai cât—nu era după ce-o bea. Amărit din asta pricină zise cătră dada: „Hi! Dadă, dadă! Să fie faină, precum nu-i lapte, ce apă de dimicat“.

Măncare-ai?... Un biet țigan se bolnăvise; copiii lui îl imbiau cu tot felul de mâncări, de care aveau adecă. Dar' bêtărul nu vrea să mănânce nimic. Pe semne mâncării nu erau la cortul țiganului; imbierei însă erau destule. Ce-i trăsare unul cioroiu mai mic în minte, ce nu, destul că întreabă pe bêtărul: „Dadă! Măncare ai fragil“ — Măncă zo de ale, dragu dadi“, — zise bêtărul căimăcit de boală cum era. „Măncă zo țucu-te, și-mi pare că dacă aș mânca, odată m'aș tămădi.“ „D'apoi D-zeu să-ți lungească boala, dadă până s'or coace fragile!“ — răspuse micul cioroiu mângâind pe bêtărul.

Alfa.

Crăciunul în Sibiu.

Sibiu, 25 Decembrie v. a. c.

Duhul blândetelor și al iubirii de deaproapele a îndemnat pe căți-va marimoși din Sibiu să se gândească și de soartea acelor, cari condamnați sunt încă din frageda copilărie să guste miseriile sărăciei, să se lupte cu greul traiu al vieții. S'au cugetat să le facă și lor o bucurie la Nașterea Mântuitorului, care bucurie trebuie să existe la asemenea ocaziuni în casa fiecărui creștin; să le facă și lor Crăciunul Crăciun și s'erbătoarea s'erbătoare.

Încă în anul trecut, dl Victor Tordășianu, neobositul luptător pentru înaintarea și ridicarea clasei de mijloc, a făcut un mic început de-a aduna și distribui în ajutorul Crăciunului daruri copiilor săraci.

Ideea bună a prins rădăcină și în anul de față, mulțumită celor ce i-au sărit într'aju-

tor, rezultatul a fost uimitor. Abia începuse postul Crăciunului și dl Victor Tordășianu a lansat mai multe liste de contribuție, a umblat din casă în casă și a adunat banii, din cari s'a cumpărat tot felul de vestimente pentru băieți. Un deosebit merit are d-na Minerva dr. Brote, care a primit protectoratul și care împreună cu d-nele Silvia dr. Barcian, Maria dr. Crișan, Ana dr. Moga, apoi d-șoarele: Silvia Brote, Eleonora Borcia, Zina, Geni, Rica Moga, Delia Marienescu, Delia Olariu și Hortensia Penciu s'au interesat de soartea băieților săraci și au cusut săptămânii întregi la vestimintele ce aveau să se împărțească. Dar nu numai acum, ci întotdeauna, când se face un lucru folositor aici în Sibiu, damele înșirate mai sus au sărit într'ajutor și au lucrat din respectul pentru realizarea lucrării întreprinse. Lacrămile de bucurie ale celor împărțâți să vă fie drept răsplată pentru frumoasele servicii și binefacerile ce le-ați făcut.

Împărțirea s'a făcut Dumineca p. m. după amiază în sala dela „Gesellschaftshaus“, pe lângă o taxă de intrare de 20 bani. După cum am înțeles, a rezultat un venit curat de 206 cor. Înainte de împărțire asesorul cons., dl Nicolau Cristea s'a ținut o vorbire despre însemnătatea s'erbătorii Nașterii Domnului, scopul pentru care ne-am adunat și încheie aducând mulțumită damelor, cari au lucrat pentru reușirea nobilului scop. A urmat apoi o „Rugăciune“ executată de corul „Reuniunii meseriașilor români din loc“ sub conducerea dlui Candin Popa. Imediat grupuri de băieți au colindat și s'au produs cu crai, reimprespătându-ne vechile obiceiuri moștenite dela strămoși. Corul mixt a mai executat frumoasa colindă „O ce veste minunată“ și la urmă din partea d-lui asesor cons. Nicolau Cristea s'a rostit o rugăciune ocașională, apoi s'a purces la împărțirea darurilor.

În fruntea salei era o masă lungă plină cu colaci, mere, nucel etc. și în r loc „Pomul de Crăciun“. Veniau băieții rënd pe rënd la al lor iubiți protectori, și îmbrăcau, pe unii cu vestimente de iarnă, pe alții cu ghete, pălării, după cum aveau trebuință fie-care. Părtași s'au făcut acestor daruri de Crăciun băieții săraci dela școlile elementare din Sibiu-Cetate, Sibiu-Suburbial-Josefin și Sibiu-Poarta-Turnului, c'ei gr. or. și gr. cat., apoi învățăceii dela meserii și alți băieți fără protectori, lăsați de curând în valorile vieții. Inimă de piatră să fi avut cineva și încă trebuia să suspine, văzând trista soartă în care se află acei băieți, văzând miseria cu care au să

Mândră, de gurița ta,
Nu mă puteam sătura,
Ca de somn primăvara
Și de vin dulce toamna.
Dar' acum m'aș sătura
Și când numai te-aș vedea.
Frunză verde, frunză mică,
Tu erai a mea iubită
De când era noaptea mică
Până la cules de vie,
Când m'am dus în cătanie.

Frunzuliță din Banat,
Mândra frumos s'a gătat
Și s'a dus într'altul sat,
Intr'alt sat la frățiori
Și pe la învățători.

Culese de: Teodor Văcariu, june.

POVESTEA

Unei Coroane de oțel.

Scrisă anume pentru țărâmine.

De

GEORGE COȘBUC.

(Continuare.)

Trecerea Dunării.

Span cărțil. I.

tru, că într'o iarnă de neamului nostru Viteazul a trecut

Dunărea pe la Nicopole, pe gheață, și a năvălit cu oștile în țara turcească.

A bătut întâiu cetatea Nicopolei și a pus steag românesc pe zidurile ei, a bătut Ruscicul, a aprins Ortistorul, apoi s'a avîrlit asupra țării turcești mai din inima țării, a bătut Plevna și a cutreerat câmpiile Bulgariei, ducând spaime și perire. A ajuns până la Vidin și l'a bătut zece zile de-arindul. Ear când s'a întors, a adus cu el nenumărată mulțime de Turci robiți, și steaguri și tunuri de ale Sultanului, și cirezi de boi și averi de ale păgânilor, cât nu se pot numi cu numele.

Până la el nici un Domn român nu trecuse Dunărea cu navală de oști, și nici de la el încoace n'a mai trecut-o nimeni până în zilele noastre.

Sunt trei sute de ani de atunci.

Mihaiu trecuse Dunărea numai ca să-și răzbune inima și s'arâte Turcilor, că și cu mâna stângă se poate Românul lupta. Se lăudase adică Sultanul, că va trimite oști, cât frunza și iarba, să-ncepe Muntenia și să taie „dreapta“ lui Mihaiu, înțelegând puterea oștilor muntenesci, — că sunt mâna dreaptă a Domniei. Ear Mihaiu a ris și i-a răspuns, că se va lupta cu mâna stângă și tot va răpune pe Turci. Vorba i-se potriviva în două feluri, anume că după pierzarea oștilor, va ridica țara — mâna stângă a

Domniei — și tot nu se va lăsa, și într'alt chip așa, că Mihaiu, fiind stângaci de felul său, învêrtia sabia și secura cu stânga, și lui stânga îi era de priință în războiu, nu dreapta.

Și s'au potrivit lucrurile, din voia lui Dumnezeu, că după trei sute de ani Domnitorul Carol a trecut Dunărea să bată pe Turci cu amândouă mâinile, și cu oastea și cu țara. Căci țara întregă s'a luptat la Plevna, nu numai cu gândul și cu sufletul, ci și cu brațele. Dorobânțimea era țara ridicată în picioare.

Și s'a potrivit, că o parte din oștirea noastră tot pe la Nicopole a trecut Dunărea; și că pe Nicopole Români au pus mai întâiu steag românesc, luând cetatea în stăpânire. Bêtăranele ziduri ale Nicopolei vor fi cun scut steagul românesc și-și vor fi adus aminte de vremea lui Mihaiu Viteazul!

Și par'că a fost lăcră jurat, că Osman alergase tocmai la Plevna, într'un orașel, care nu era cetate și la care nu se gândise nimeni până atunci, nici Turcii, nici Rușii. A fost întâmplătoare tăbărire la Osman la Plevna, precum întâmplătoare a fost și vorba Domnului Carol despre ea înainte de începerea războiului.

Domnul Carol adecă, pre când se sfătua într'o zi cu împăratul Rușilor și cu generalii săi, despre drumurile ce trebuiau să le apuce oștile rusești, a întins pe masă

hartă țării bulgărești și uitându-se mult pe ea, a pus degetul dintr'o lată pe locul unde era scrisă Plevna. Local acesta să-l apucați de cu bună vreme, și să vă întăriți în Plevna.“

A zămbit împăratul și s'au mirat generalii de vorba Domnului Carol. Ce-i dase prin gând? Plevna nici cu întărire de ziduri nu era și nici oștirea nu avea într'însa, și locul pe acolo e strimt, nu e pentru lupte și pentru îngotire de oști.

Dar mai spre iarnă, când era la Plevna războiu mare, și-a adus într'o zi Tarul aminte și-a zis Domnitorului Carol: „Ni-ai profețit de Plevna. Ce bine era dacă te-ascultam“. Ear Domnitorul a răspuns, că n'a profețit nimic, a vorbit întâmplător despre Plevna și că însuși El s'a mirat pe urmă de vorba ce-a spus-o. Când s'a uitat pe hartă, a văzut că la Plevna se împreună multe drumuri mari și, fără să știe cum, l-a împins gândul să zică vorbele ce le-a zis.

Ori-cum vom socoti lucrurile, Plevna a fost scrisă în cartea sorții Românilor, dela începutul vieții noastre ca neam pe lume.

Ce ție scris pe frunte ție pus, și numele Plevnei de veacuri, de la nașterea neamului român, ni-a fost pus pe frunte.

Dacă nu se isvodia Plevna în drumul Rușilor, noi poate n'am fi trecut Dunărea

lupte cel mai mult lipsit de cel mai puternic sprigin al lor — de părinți și lăsați de capul lor pe străzile Sibiului. Un bun creștin, cu inimă nobilă și cu iubire de neam, la vedenia acestora a donat 200 coroane la fondul pentru cumpărarea unor haine de vânzare a meseriașilor români din Sibiu.

S'au distribuit daruri de Crăciun în preț de aproape 2000 cor., între 400 — 500 de copii săraci.

Toate acestea s'au făcut sub scutul „Reuniunii meseriașilor români din Sibiu”, care de un timp încoace ne-a pus în uimire și ne face să admirăm progresele, pe care le dezvoltă membrele acestei reuniuni: d-na Elena Roșca și d-soarele Maria Costea, Elena Buian, Elena Grindean, Ana Stanciu, Eugenia Calborean, Evelina Luca, Eva Marcu, Aurelia Bogorin și Paraschiva Stoica. Încă își au meritul lor pentru colectele întreprinse și pregătirea obiectelor distribuite.

De încheiere nu am multe de zis; faptele vorbesc și după fapte are să fie judecat fie-care. Un lucru e cert, că cei ce au luat inițiativa și cei ce au contribuit și au lucrat la această întreprindere, numai faptă nobilă au făcut, o faptă creștinească, vrednică de laudă și dacă aici nu s'ar afla răsplata, pronia cerească se va îngriji să li-o dea după merit, ear pe cei — foarte puțini la număr — cari au cârțit în contra acestei fapte nobile, să-i iertăm, că n'au știut ce au făcut.

Ghimpele.

Cum ar trebui aleasă și redusă materia de învățământ pentru-ca școala poporală să-și ajungă scopul său.

(Disertațiune citită și aprobată în adunarea învățătorilor din departamentul Oraviței, ținută în 30 Noemvrie 1900.)

Onorabilă adunare!

D-lor colegi!

Voind a adauge și eu la programul adunării de azi, m'am hotărât a tracta o chestiune, care nu știu dacă va fi de ceva interes pentru școală, adecă cu permisiunea on. adunării citez a expune niște păreri individuale în rezolvarea temei ce mi-am ales.

În lucrarea mea n'am consultat opuri științifice pedagogice, ci ținând cont de experiențele și praxa ce o am câștigat ca învățător, m'am lăsat condus de ceea ce mi a dictat mintea sănătoasă.

Întru cât vederile mele ar sta în contradicție cu principiile pedagogiei moderne, ear' pornirile mele în vr'o direcțiune ar fi

și nu ne-am fi războit, căci Rușii ne tot opriau cu răul, să nu ne amestecăm în război. Dar poate, tot am fi trecut. Limpede însă ca lumina soarelui rămâne lucru, că dacă n'ar fi război Plevna să zăpăcească drumul Rușilor, Rușii nu ne-ar fi chemat într'ajutor.

Ni-a fost merit de soartă să mai dăm odată ochi cu Plevna. Ni-a fost merit ca la Plevna să ne arătăm vitejia străveche, acolo să ne dovedim virtutea ostășească; din Plevna să ne smulgem neatârnată țărâ și libertatea neamului.

Mihailu Viteazul a trecut Dunărea în grabă și p'un pot făcut de întemplieră vremii. Dar când am trecut a doua oară peste Dunăre, am plecat cu chibzuală și cu cumpet și n-am făcut înși-ne pod peste riu ca să plecăm temeinic. N'am alergat ca oștile lui Mihail, numai ca să batem pe Turci și să ne întorcem cu pradă; am alergat să răpunem jégul turcesc și să ne întorcem cu dreptățile vechi ale țării, cu mărirea și strălucirea puterii românești, pe care ni-o țineau Turcii zălogită.

La Plevna, la Rahova, la Vidin! Pe acolo a fost drumul lui Mihail, tot pe-acolo a fost și al strănepoților săi.

(Va urma)

rătăcind, rog să flu scusat, că intențiunea mi-a fost bună.

On. Adunare! Prea bine știm cu toții, că pedagogii cel mai renumiți sunt uniți în părerea, că scopul școlii elementare nu este altul decât a înzestra pe copil cu cunoștințele indispensabile pentru viața practică și de a crește moralitate. Altcum zis, scopul școlii elementare nu este de a pregăti pe elev pentru școlile medii, ceea-ce atâta ar însemna, că a jertfi cam 95 % de copii de dragul celor 5 copii, ce vor să se facă domni, ci de-a da socotății omenești oamenii de clasă de mijloc, economi și industriași buni, cari pe baza cunoștințelor din școala poporală să știe trage folos din cele învățate; să știe chivernisi și sporii averea lor și să fie oamenii de omenie.

Se naște întrebarea, că oare școala poporală din veacul de acum își împlinește ea misiunea sa sau nu? Eu unul — deși din fire nu sunt pesimist, dar' judecând după rezultatul practic, ce ni-l arată școala p'ste tot — citez a o spune pe față, că stăm mai rău ca cu școala veche. În veacul al 20-lea, când sunt perfecționate metodele tuturor disciplinelor școlare; când învățământul e pus în sistem de oameni mari și învățați, a susține un regres față de trecut, mi-se va obiecționa, că e exagerare! Dar' atunci vă rog să-mi dați voce să pun întrebarea, că noi cei cu mijloacele de învățământ îndemnatice, întru cât am întrecut pe bătrânii noștri? Cine a dat societății omenești caractere mai morale și oameni mai cu temei învățați: școala v'che sau școala nouă? Necontestabil, că cu introducerea școlii noi s'a împușinat numărul analfabeților, dar' pentru aceea s'a înmulțit numărul semidoctilor, al infumuraților și al caracterelor slabe spre paguba societății omenești. Unde face răul? În școala modernă! — răspund eu în care instrucția adevărată se nescotește, ear' educația se neglijează. Nu i vorbă, cauza răului face și în facultățile naturale ale omului, în creșterea nechibzuită dată din partea părinților, în circumstanțele traiului înafară de școală, în însoțirile cele rele. Dar' un rău mai mare face — după a mea părere — în îngrămădirea peste măsură a materialului de învățământ nepractic și nefolositor. De unde să i mai rămână învățătorului vreme a înzestra sufletul copilului cu cunoștințele ce-i vor trebui în viața practică și de a i nobilita inima, câtă vreme el are înaintea ochilor atâta amar de materie de învățământ? Să revidăm planul de învățământ și ne vom convinge, că materialul de învățământ prescriș pentru școala elementară e o enciclopedie întreagă. Bine ar fi, dacă noi învățătorii am fi stăpâni peste această materie de învățământ! Și apoi atunci cum putem pretinde dela un suflet de copil să-ți rumeghe sumedenia de lecțiuni, fără de a i se întuneca mintea? Au nu i aceastăucidere de suflet? Resultatul: creștem oameni atât trupești, cât și sufletește slabi, cari mai târziu uită tot ce au învățat, ba în loc de multă mire el ne blastemă. Și lucru de mirat, tocmă sentințele și principiile cele mai sănătoase ca: „Mens sana in corpore sano” — „Non multa, sed multum” și „Non scolae, sed vitae discimus”, precum și axiomele „Învățământul să fie practic, și durabil” școala modernă le calcă în picioare!

Urmând acum a rezolva tema, că acum ar trebui aleasă și redusă materia de învățământ, ca școala poporală câtuși de puțin să-și poată ajunge scopul ce-l urmărește, să-mi dați voce a arăta foarte pe scurt și în general părerile mele asupra materiei de învățământ din singuraticele studii obligate în școala elementară.

Să începem cu studiul religios. Că ce s'a propus din acest studiu în școala veche, o știm cu toții. Am învățat din doasce în doasce, — pe lângă cetirea psalmilor și cântarea bisericăscă — rugăciunile, istoria biblică și catichisul. Cum a fost, nu zic că a fost bine. Dar' par'că școlii de atunci prin studiul religios i-a succes a crește oameii mai bisericani și mai cu frica lui

Dumnezeu decât ce putem noi crește în ziua de azi. Materialul era și atunci mult, dar' relativ totuși mai puțin față de studiile, ce se propun în ziua de azi. Învățătorul de atunci preda religiunea, cetirea, scrierea și socoata. În ziua de azi, pe lângă alte vr'o 10—12 studii, ni-se prescrie din religiune a învăța după treptele formale în școala elementară material pentru clasele III, IV, V, VI, de peste 200 pagini de tipariu. afară de rugăciuni și cântarea bisericăscă. Și aceasta în școala nouă se numește reformă salutară și reducere de material. Nici la o școală despărțită cu 6 învățători nu-mi pot închipui percurgerea acestui material; căci sau copiii îl vor învăța numai superficial și fără rezultat practic, sau că învățătorul va neglija celelalte obiecte de dragul religiosului.

(Va urma).

PARTEA ECONOMICA

Cultura sfecei.*)

De

Dr. N. O. Popovici-Lupa.

Insușirile și varietățile sfecei.

3. Rotațiunea potrivită sfecei. Împărțirea moșiei în un anumit număr de tarlale sau lanuri spre a le cultiva cu diferite plante, se numește *asoloment*, ear urmarea plantelor una după alta pe aceeași tarla se cheamă *rotațiune*.

Sfecia nu se poate pune mai mulți ani pe același loc, căci se înmulțesc peste măsură insectele vătămătoare, deși în agricultura mică și în pământurile foarte bogate se obișnuiește câte odată astfel de cultură.

Cele mai bune plante premergătoare sfecei sunt grânele de toamnă sau primăvară, afară de ovės, care este atacat prea mult de niște insecte foarte vătămătoare sfecei, anume de *nematozi*. Dintre grâne (grâu, secară și orz), cea mai potrivită e secara gunoită, fiind-că sărăcește mai puțin pământul și se coace mai de timpuriu ca grâul, deci lasă timp mai mult pentru pregătirea pământului.

Înainte de cereală, după care se seamănă sfecia, cultura cea mai potrivită este borceagul sau trifoiul.

Mai puțin priincioase ca plante premergătoare sunt nutrețurile verzi gunoite puternic: după ele recolta e mare, dar de slabă calitate.

Lucerna, trifoiul, livezile, pășunile sunt și mai puțin favorabile ca culturi premergătoare.

Când e vorba de a produce sfecle bogate în zahăr, este bine a nu le semăna în pământ de curând gunoit, cum se face cu alte plante de prăsilă (porumb, sfecle de nutreț etc.), ci e mult mai folositor a gunoi pentru cultura premergătoare.

După sfecle se cultivă cu profit mai mare cereale de primăvară, cu deosebire orzul, apoi leguminoasele (fasole, mazere etc.).

La câți ani odată poate reveni sfecia pe același loc? Observațiunile făcute în alte părți ne-au învățat, că cultura sfecei la doi ani odată pe același loc nu e cu puțință pentru un șir mai lung de ani, pentru-că pământul dela o vreme nu mai produce sfecle în deajuns, dar alte culturi reușesc

* Vezi și numărul trecut.

pe el; afară de asta se incuibează mult și insectele stricătoare.

Cultivarea unei treimi din moșie, adecă revenirea sfecei tot la trei ani odată pe același loc, este cu puțință numai în casuri foarte rare, așa că dacă voim a cultiva sfecle cu profit multumitor și durabil, atunci nu-i putem da. chiar în împrejurările cele mai priincioase, o întindere mai mare decât a patra parte din pământul de arătură. După această regulă eată care ar fi rotațiunea cea mai potrivită pentru sfeclele de zahăr:

- 1) Secara gunoită.
- 2) Sfecle, îngrășate la nevoie cu îngrășăminte chimice.
- 3) Orz sau grâu de primăvară.
- 4) Trifoiu și alte leguminoase de cosit verde.

Mult mai recomandabilă este rotațiunea de 6 ani:

- 1) Sfecle îngrășate.
- 2) Orz sau grâu.
- 3) Trifoiu semănat în orz anul trecut.
- 4) Ovės.
- 5) Nutreț verde.
- 6) Grâu sau secară gunoită.

În țara noastră rotațiunea de patru ani ne se poate pune în practică decât de mici cultivatori; pentru cei mari este preste puțință, diu cauza lipsei de brațe. Chiar și rotațiunea de 6 ani e greu de aplicat pe moșiile mari, de pildă pe una de 6000 pogoane: am avea în fiecare an de cultivat 1000 pogoane cu sfecle, o cultură migăloasă, care cere multe brațe, mult capital și multă priveghare. De aceea asolomentul de 6 ani nu e practicabil deocamdată de cât pe întinderi mai mici.

De altfel această chestiune a asolomentului și rotațiunii nu se poate lămuri după regulile generale, ci fiecare cultivator în parte, după împrejurările locului, trebuie să chibzuiască, ce întindere poate da cultivei sfecei, între cari plante să o pună, etc.

Presupunând, că un mic cultivator cu 8 pogoane de pământ vrea să urmeze asolomentul de 4 ani, atunci își împarte locul în patru părți, de câte două pogoane fiecare și le cultivă după-cum se arată aici:

Anul I.	secară	sfecle	orz	borceag
" II.	sfecle	orz	borceag	secară
" III.	orz	borceag	secară	sfecle
" IV.	borceag	secară	sfecle	orz

Dacă trebuie să se cultive și porumb, atunci se poate face un asoloment de 5 ani:

- 1) porumb gunoit
  - 2) secară
  - 3) sfecle
  - 4) orz
  - 5) borceag,
- sau se pune porumbul pe solomen-tul de patru ani.

(Va

Din România.

Eată programa pentru serbarea zilei de 1 Ianuarie, 1901.

Majestatea Sa Regele, împreună cu A. S. R. Principele Ferdinand și înconjurat de casa Sa militară, asistă la oficiul divin, ce se va cerea în Sf. Mitropolie la 10 jum. oare amineaza, față fiind d-nii ministri, d-nii președinți și membrii Adunărilor legislative, cari se vor afla în capitală, înalte curți de casațiune și de compturi, curțile și tribunalele, dl primar cu consiliul comunal, d-nii ofițeri, generali și superiori, cari nu vor fi sub arme, camera de comerț și funcționarii superiori ai statului.

Trăsura Majestății Sale Regelui va fi escortată de un escadron de cavalerie.

După serviciul divin, Majestatea Sa Regele trece în revizită garda de onoare înșirată în curtea St. Mitropolii și merge în apartamentele I. P. S. S. Mitropolitului Primat, unde primește felicitările înaltului cler și și ale persoanelor prezente.

În această zi, la Palatul din oraș, vor fi deschise registrele de înscriere.

Războiul buro-englez.

Pentru Englezi tot știri rele sosesc din Capstadt și de prin Transvaal. Cea mai de senzație știre este însă, că *Kitchener*, comandantul oștirilor engleze, și-a retras trupele din Oranje, silit fiind la asta de Buri cari erau aproape să-i taie ori-ce legături cu statul Oranje.

Eată de altfel știrile din urmă: Londra, 9 Ianuarie. *Kitchener* și-a concentrat la Pretoria și Bloemfontaine toate trupele cari se aflau prin Transvaal și Oranje. *De la* Rouxville, *Smitsfeld*, *Wauersmith*, *Booshoff* și *Wauersmith* sunt trupe engleze din Oranje au părăsit țara în marș forțat.

Burii în ocupate înălțimile Karoo, precum și munții Zăpezii și Zour din mijlocul Caplandei, atrăgând la densii pe toți africanerii. Ear spre apus ei au ajuns până la orașul Kalvinia, de unde Englezii au fugit, și toată valea Doornului. Alte două oștiri au înaintat una prin strimtoarea Grey până la Piquetberg și acum e numai la o depărtare de 70 mile de Capstadt, ear alta a ocupat Jamestownul. De Wett este în apropierea căii ferate dela Rhonoster, ear Botha, cu oștire numeroasă, stă în coasta Pretoriei, ținând astfel legată o mare parte a oștirilor engleze, în care vreme apoi Buri cuceresc tot mai mult în Capland.

Londra, 16 Ianuarie. *Kitchener* cere grabnic încă 50.000 soldați, alt fel situația întreaga e primejduită. Într-o Caplandul s'a dat pe partea Burilor.

„Gura Satului“.

Cine dintre bătrânii și tinerii d'acum douăzeci de ani nu a simțit părerea d'eu auzind că încetează „Gura Satului“, pe care Mircea B. Stănescu o redacta cu atâta vervă?

Bine, suntem siguri, că va fi îndoit numărul celor ce se vor bucura acum, aflând.

„Gura Satului“ va reapare! Adevărat, nu redactată de marele naționalist B. Stănescu, care de mult a dispărut între noi, ci sub îngrijirea unui comitet format din cele mai bune condeie ale României, aradani, cari, după-cum aflăm, și-au purtat în

același timp și colaborarea multor amici din alte părți locuite de Români.

„Gura Satului“ va fi un organ independent, care cu umor și satiră va biciui relele ori unde le va observa. Va apare în fie-care lună de două ori, la 1 și 15 stil nou.

După-cum ni-se spune, întâiul număr va apare Marți ori Mercuri. Va costa pe an 6 coroane.

Noutăți

Arad, 11 Ianuarie n. 1900.

Hirotonire în Sibiu. Profesorul seminarial *Dr. Ioan Stroia*, ales protopresbiter al tractului Seliștei, a fost hirotonit, în ziua de Crăciun, prin I. P. Sa dl arhiepiscop și mitropolit *Ioan Mețianu*, întru diacon.

Dl *V. Babeș* în vârstă de 80 ani. În 1 a Ianuarie st. v. 1901 veteranul fruntaș bănățean, dl *Vincentiu Babeș* împlinește vârsta de 80 ani. O viață lungă aceasta, petrecută în muncă stăruitoare pe terenul național și bisericesc școlar. Știndu-l încă în deplină putere trupească și spirituală, — îi dorim fericire și să trăiască încă mulți ani cu sănătate.

Daruri pentru biserică. Părintele *Victor Popovici* a contribuit la trebuințele bănești ale bisericii noastre din *B. Ciaba* cu 46 cor. 32 fl., ear creștinul *Andrei Bogdan* cu soția sa *Horostea*, a cumpărat 2 icoane cu 14 cor., cărora li-se exprimă și pe această cale mulțumită. — *B. Ciaba*, la 27 Decembrie v. 1900. *Victor Popovici*, preot gr.-or. român.

Din Micălăcea primim o scrisoare, în care un credincios arată-că, înainte de alegerea de preot, unii oameni ar fi săvârșit lucruri oprite de lege, pentru ca să câștige voturi pe seama d'lui *Morariu*. În epistola ce primim ni se numesc martori și se face provocare la anume fapte petrecute.

Cum știm însă că alegerea a fost condusă de dl protopop *G. Popovici*, în toată regula și deoare-ce însuși micălăceanul știe că afacerea întregă este la consistor, care a trimis pe dl *Stefănuț* să investigeze, ne mărginim a lua numai notă de epistola primită. Micălăceanii nemulțumiți să aibă încredere în veneratul consistor, care după ce va fi cercetat cauza, desigur va face după-cum e drept și bine.

S'au schimbat. Acum sunt trei ani, pe când „Tribuna“ era redactată de *Istoricul Deu*, ne făcuse chiar „vânzători“ de neam, pentru-că în tipog. fia noastră tipărisem o carte (românească), în care se făcea reclamă bănilor ungare.

Ce vedem însă? Acum „Tribuna“ publică un anunț (și pe pag. 3 și pe a 4 a), îndemnând pe Români să dea banii lor greu agonisiți pe bilete de loterie la „Casa studenților“ maghiari!

Nici aici nu trebuie să facem comentar.

Lupii în sat De când gerul mare a tabărit asupra noastră, fiarele codrilor sunt și ele nevoite a-și părăsi patria și a dănașala după hrană prin sate. Ast-fel ni-se scrie din *Murădne* (lângă Arad) ca în noptea din 27 spre 28 Decembrie st. v., doi lupi s'au ivit la casa sateanului *Iancu Abrde* de-acolo, hărțuindu-se în mare șgomă cu câni. Ful *Ioi Abrudan*, anume *Teodor*, zănd șgomotul cânilor cu lupii, a luat p totălu s'eu, a eșit la stradă și cu o sinț impuscătură a așternut la pământ o lupo nimerindu o tocmai la urechie. *Dimir lupoaica* moartă a fost dusă la casa c'nală, unde dibaciul tiner a fost lădat tru isprava săvârșită.

Un cadavru după 36 ani. Zilele cute a fost exhumat dintr'un cimitir Budap-esta cadavruul unui fost negustor acolo, înmormântat înainte de asta ani (în 1864) și în întregitatea sa găsit neschimbat și cu toate membrele de bine conservate, ca și când num

câte-va zile ar fi fost înmormântat. Atât p'urul, cât și mustața, brațele și celelalte membre au fost găsite întregi, așa, că medicii înșiși se miră mult de acest caz și nu pot să și-l explice.

Bulgarii bandiți. Teroarea în Macedonia continuă.

Bande întregi de bulgari înarmați cutreeră satele și orașele Macedoniei, prădând, jăfăind și omorînd în toate părțile.

Un pluton de jandarmi tureci cu ofițerul lor au fost masacrați într'un mod înspăimântător.

Alte trupe turcești venite la fața locului nu găsiră de cât un șir de cadavre mutilate.

Această masacrare s'a săvârșit la *Stipije*.

Autoritățile turcești începând cercetări serioase întru prinderea asasinilor bulgari, au descoperit într'un sătuleț de lângă *Stipije*, o parte din banda asasină. Turcii au fost nemiloși. I-au torturat oribil și apoi ferecați în lanțuri i-au transportat la Constantinopol unde au fost executați imediat.

Teatru în Mehadia. Deletanții din Mehadia arangesă spre scopuri filantropice *Duminecă*, în 13/31 Ianuarie 1901 în sala hotelului „Calul Alb“ reprezentație teatrală împreună cu joc. Inceputul la 7^{1/2} oare seara.

Un Român bănățean distins în străinătate. Din *München* ni-se scriu următoarele: Vă comunic o știre îmbucurătoare pentru noi Români: La concursul „*Syssiphus*“ (din mitologia grecească), publicat de Academia de belearte din *München* (Bavaria), compatriotul bănățean, sculptorul-academic *Alexandru Liuba*, a primit mențiunea primă dintre vre-o 200 concurenți.

Sincere felicitări!

Teatru și joc. Tinerimea română din *Lugoj* invită la petrecerea care se va ține în presara anului nou, *Duminecă* în 31 Decembrie st. v. 1900 în sala hotelului „*Concordia*“. Program: I. Piesa teatrală: „*Inimicul soarelui*“. II. Tombola. III. Dans.

Moarte repentină. Ni-se anunță, că învățătorul *Vasile Radu* din *Satul-nou* s'a dus în 2 Ianuarie n. cu soția sa la *Panciova*, ca să cumpere mai multe lucruri de sărbătorile Crăciunului. După isprăvirea afacerilor, d'nsul împreună cu soția a intrat într'un restaurant de acolo. Abia așezat la masă, numitul învățător a căzut mort la pământ și medicul chemat n'a putut să constate decât moartea subită. Oșmintele decedatului au fost transportate la *Satul-nou*, unde au fost înmormântate în mijlocul unei jale adânci. Decedatul era în vârstă de 51 ani; a fost un bun învățător român și un vestit cantor bisericesc. — *Dumnezeu* să-l odihnească în pace!

Mort înaintea altarului. Din comuna *Hiadovna* (comitatul *Nitrei*) se anunță ca sul tragic, că preotul de-acolo tocmai când săvârșea slujba în ziua de Anul-nou a fost lovit de apoplexie și a căzut mort înaintea altarului.

Orfani în flacări. Se telegrafează din *Rochester*, că orfanotropiul (casa orfanală) de-acolo în 8 l. c. n a ars cu desevărire. 28 oameni și-au pierdut viața în flăcări și 30 inși au fost greu răniți.

Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra inserațiunii *tor Czigelbrier și Berto* de pe pagina a 4 a ca una din cele mai solide firme creștine din Arad, care și țin porțită a și servi publicul cât se poate de prompt și cu prețuri convenabile.

BIBLIOGRAFIE

Calendarul *Miervel* pe anul 1901. Mică enciclopedie populară a vieții practice, cuprînd o mulțime de articole, ilustrațiuni plimmente artistice. Anul III. București. 1 coroană.

Cu drept cuvînt Calendarul *Miervel* dela aparițiunea sa primă a atrăgiunea publicului român și a ajuns ce popular dintre calendarele românești. Îngrijirea cu care e întocmit și gustul mare e executat, îi dau dreptul de a

rivalisa cu Almanachurile din Apus, Almanachurile franceze.

Avem în față o adevărată enciclopedie, o lucrare de valoare literară, și o lucrare artistică. Frumos ca înfățișare, face onoare artel grație române.

Creдем că vestirea aparițiunii acestui calendar este destulă recomandăție, pentru ca cei ce vor să aibă în casă ceva frumos, folositor și instructiv să se grăbească să și-l cîștige.

Calendarul Românului pe anul comun dela *Christos 1901* *Caransebeș*. Prețul 50 fileri.

Apărut în editura „*Tipografia Dieceșane*“, acest calendar corespunde menirei sale. Întru cât privește partea literară e destul de bine întocmit cu un material bine ales.

Semnalăm însă un mic neajuns, pe care în viitor n'ar fi mare greutate ca redactorii lui să-l înlăture. Și anume, lipsește partea hazlie, glumele, atât de cu plăcere gustate de poporul nostru, — parte recreativă care în calendare n'ar trebui să lipsească.

Poșta Redacțiunii.

D-*lui Petru Husu*, în *G. Varșand*: Desi primele încercări nu și-se pot publica, — Te îndemnăm să continui pe calea începută, și rezultatul bun va trebui să fie.

Certege. În numărul viitor.

Poșta administrației.

D-*lui Vichentie Bujan* în *Cuveșdi*. Aveți dreptate, aveți a trimite numai pe anul 1901.

D-*lui Ioan Condali* în *Jabuca*. La 4 Ianuarie 1900 am primit 2 coroane; ne mai datorăți dar cu 2 cor. pe II. sem. din 1900.

D-*lui George Faur* în *Măsca*. Mai datorăți cu 2 coroane pe al II. semestru din anul 1900.

D-*lui Mihail Andreiu Bogdan* în *Pesac*. Am primit pe sem. II. 1900.

D-*lui Nicolae Ciolac* în *Birda*. Cu aceste 2 coroane v'am achitat abonamentul pe anul 1900, al II. sem.

D-*lui Teodor Totorean Borza*, în *Nădlac*. Ne datorăți cu 8 coroane, abonamentul pe anul 1899 și 1900. Înapoiindu-ni-se prin poștă Nrul 52 al foii de *Duminea*, v'am sistat expedarea, se ține însă de datorita fie-cărui român de a și achita abonamentul cât timp a ținut foaia.

D-*lui Atanasiu Pleș* în *Nădlac*. Acelaș răspuns.

D-*lui Petru Sipoș* în *Arad-Gaiu*. Ne datorăți cu 2 coroane pe sem. II. din 1900. Încolo acelaș răspuns.

D-*lui George Muntean* în *Pâncota*. Acelaș răspuns.

ECONOMIE.

Reprizare economice de peste săptămână.

Cereale (bucate.)

Prețul dela 9 Ianuarie n. din Arad,

Grăul cel mai bun	cor. 7.15—7.44
Cucurz	5.25—5.50
Săcară	5.10—5.15
Oz	5.50—5.60
Ovăs	4.70—4.90
din Budapesta	
Grău în Aprilie	cor. 7.37—7.40
Secară	7.15—7.17
Ovăs	5.56—5.60
Cucuruz pe Maiu	4.84—4.85

Prețul Porcilor.

Conform buletinelor din B.-Poșta *Köbánya* (*Steinbruck*).

Porci: ungurești în greutate de 820 — 380 kilograme 97 fileri; 280—300 chilog. 96 fileri de chilogram, s'erbescți 84—92 fl de chilogram netto.

Cartofi: galbeni cor. 1.9—2.— roșii cor. 1.60 pe 50 chilograme

Fănu: 2.40—2.60 pe 50 chilog.

Editor. *Aurel Popovici Barcianu*. Red: răspuns: *Ioan Russu Șirianu*.

Cel mai bun eroiu!

Insoțirea CALȚUNARILOR din ARAD,

Strada-Bisericeii, Palatul Minerilor.

Singură în felul său ține în deposit numai fabricații proprii sau gătește la comandă

ghete pentru dame și bărbați,

cum și papuci pentru băieți și fete, apoi ghetă comode și alte soiuri de încălțăminte.

Toate acestea nu sunt lucruri de fabrică, dar sunt mai ieftine și mai bune.

Comande din afară se execută prompt și cu prețuri moderate.

Trimitem și la casă ghetă de probă în orice timp dorit.

Aparat elastic pentru călcăie, invenția lui Löderer, căpitan de honvezi ung. reg., aplicabil atât la ghetă de dame, cât și la ghetă pentru bărbați, se poate avea numai dela noi.

Mare magazin de creme și lakk-uri în diferite culori

Prețuri ieftine de necrezut!

Numai articli de fabricație proprie!

Materie de calitate excelentă!

484-4

Cel mai ieftin izvor de cumpărare în articli de fer.

Czigelbrier și Berta

Arad, Andrassy-tér Nr. 3.

Prăvălie cu negoț și unelte de fer pentru comerț și industrie.

Numărul telefonului pentru oraș și comitat 386.

Adresa telegrafică: Czigelbrier.

Recomandăm marele nostru magazin cu tot soiul de negoț de fer, ferării la edificii și mobile, mașine de fert (sparkerturi), cuptoare de fer și unelte pentru toate ramurile industriei.

În aranjamente de cină articli economici, unelte pentru lucrarea viilor, cuțite de altoit. Pompe contra perenos-porei. Patine asortiment bogat.

Unicul reprezentant în Arad al fabricii de mașini economice Hofherr și Schrautz.

Cu consemnare de prețuri curente și cu prelininare de spese servim gratuit

527 6-10

Comandele și în provincă se execută prompt.

Mașini pentru tocat (pisat) carne cea mai bună calitate.

Serviciu prompt.

Dr. Ștefan Rozvány

advocat

și-a deschis cancelaria
advocațială

în Arad, strada Batthyányi Nr. 28.

în etagiul I.

542 3-3

Szabó Albert

prăvălie de sticlărie, lampe, servicii de porțelan și de bucatărie.

Strada Atzél-Péter Nr. 1.

ARAD. vis-à-vis cu intrarea principală în teatru. ARAD.

Lampe atornate și cu picior, fitiluri electrice și pentru gaz.

Obiecte și tacâmuri de alpaca și de alpaca-argint.

Vase de tinichea pentru fert, smălțuite.

Obiecte de leuc și decorații de păreți de majolica.

Efecte de sticlă și de porțelan.

Mare asortiment de oglinzi de toaletă, de aplicat pe perete sau pe masă.

Singurul reprezent. al fabricii de electricitate Ganz și Comp. Servicii de cafea, Moca, și pentru ceaiu, dela 3 fl. 60 cr. în sus. — Servicii de masă de cel mai fin porțelan de Karlsbad și din fayence, dela 10 fl. în sus. — Efecte de casă și de bucatărie. — Rame pentru oglinzi și tablouri, în mai mult de 150 modele. Lucrări de sticlărie se primesc în prețuri modeste.

Instalări pentru mirese, dela cele mai simple până la cele mai pompoase

519 9-

Comande din provincie se execută punctual.

Cataloge ilustrate se trimit la cerere gratuit și francate.

